Huvudansökan, kandidatprogrammet i miljö- och livsmedelsekonomi

Urvalsprov 22.5.2019 kl. 9.00 – 13.00

Skriv ditt namn och dina personuppgifter med tryckbokstäver.

Skriv ditt namn med latinska bokstäver (abcd...), inte till exempel med kyrilliska bokstäver (абгд...).

Om du inte har en finländsk personbeteckning, skriver du istället din födelsetid.

Skriv dina personuppgifter på alla provpapper.

Efternamn	
Förnamn (alla)	
Personbeteckning	
E-postadress	
Telefon	

Kontrollera med hjälp av sidnumren att du har fått alla sidor.

Skriv din namnteckning i fältet nedan för att visa att du har kontrollerat ovan nämnda saker.

Namnteckning	

Om du vill att dina provsvar bedöms, lämna det nedanstående fältet tomt.

Om du inte vill att dina provsvar bedöms, skriv följande text i fältet nedan: "*Jag vill inte att mina provsvar bedöms*". I detta fall får du noll poäng i provet.

Att avstå från bedömning	

Läs noggrant igenom alla anvisningar

- Kontrollera att ditt provkompendium utöver titelbladet och anvisningarna (s. 1-2) innehåller följande sidor:
  - provfrågor och svarsfält (s. 3-12)
  - ett konceptpapper för egna anteckningar.

- Frågor besvaras på pappret med frågor och svarsfält.

- Kontrollera att du har skrivit ditt namn och din personbeteckning på alla svarsblanketter.

- Svara på frågorna klart och tydligt så som det står i boken. Var noggrann med att svara på varje fråga utgående från rätt material.

- Skriv dina provsvar
  - på svenska. Svaren måste skrivas på samma språk som man har anmält att man vill ha uppgifterna på. Svar som har skrivits på andra språk bedöms inte.
  - på provkompendiet. Skriv varje svar i frågans svarsfält. Anteckningar som skrivits utanför svarsfältet beaktas inte i bedömningen.
  - med blyertspenna och med tydlig handstil. Otydliga anteckningar bedöms enligt det alternativet som ger minst poäng.

- Skriv inte alternativa svar. Om du skriver alternativa svar, beaktas endast det svar som ger minst poäng.

- Du kan planera dina svar och skriva egna anteckningar på konceptpappret. Anteckningarna på konceptpappret beaktas inte i bedömningen. Du har fått ett konceptpappersark. Du kan få mera konceptpapper av övervakaren.

- Placera ditt provmaterial så att deltagare som sitter nära dig inte kan se dina svar och anteckningar. Var särskilt noggrann med att skydda färdiga provsvar mot nyfikna blickar. Lägg de färdiga provsvaren innanför konceptpappret.

Poäng

Urvalsprovet poängsätts på skalan 0-60. Om det ges poäng separat per uppgift/del, anges detta vid uppgiften/delen.

När du vill lämna in ditt prov

Kom ihåg att skriva din namnteckning på provkompendiets titelblad, samt ditt namn på alla sidor där detta begärs. När du går för att lämna in provet, ta med alla dina saker från din plats. Lämna in alla papper, också konceptpappret även om du har lämnat vissa eller alla uppgifter obesvarade. Bevisa din identitet när du lämnar in provpappren. Övervakaren antecknar att du deltagit i provet samt lämnat in provpappren i deltagarlistan. Övervakaren kan ge dig ett separat intyg över att du deltagit i provet om du behöver ett sådant.

Urvalsprovslitteratur

- Eklund Klas: Vår ekonomi: en introduktion till samhällsekonomin, Studentlitteratur AB 2013. ISBN 9789144117720. Upplaga 13.
- Skärvad, Per-Hugo, Olsson, Jan: Företagsekonomi 100 Faktabok. Liber 2017. ISBN 9789147113170. Upplaga 18.

DEL 1: Uppgifter i företagsekonomi (0–30 poäng)

Uppgift 1.1 (0–6 poäng)

Vad avses med halvfasta kostnader?

Svar enligt Skärvad och Olsson, Företagsekonomi 100. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

Uppgift 1.2 (0–6 poäng)

Vilka problem kan uppstå från suboptimering av produktionen?

Svar enligt Skärvad och Olsson, Företagsekonomi 100. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

Uppgift 1.3 (0–6 poäng)

Vad omfattar en konkret personalidé?

Svar enligt Skärvad och Olsson, Företagsekonomi 100. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

Uppgift 1.4 (0–6 poäng)

Vilka slags kapitalbehov har företag?

Svar enligt Skärvad och Olsson, Företagsekonomi 100. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

Uppgift 1.5 (0–6 poäng)

Vad är en tillräcklig räntabilitet?

Svar enligt Skärvad och Olsson, Företagsekonomi 100. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

DEL 2: Uppgifter i nationalekonomi (0–30 poäng)

Uppgift 2.1 (0–6 poäng)

Vad menas med alternativkostnad? Förklara både skriftligt och med en bild med produktionsmöjlighetskurva. Ge ett numeriskt exempel.

Svar enligt Eklund, Vår ekonomi: en introduktion till samhällsekonomin. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

Uppgift 2.2 (0–6 poäng)

Vad händer om marknadspriset ligger över jämviktspriset? Hur hänför sig det till minimilön och vilken är effekten (enligt den klassiska definitionen) av arbetslöshet?

Svar enligt Eklund, Vår ekonomi: en introduktion till samhällsekonomin. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

Uppgift 2.3 (0–6 poäng)

Hur härleds företags utbudskurva? Hur hänför sig den till marginalkostandkurvan och tilden rörlig styckkostnad kurva?

Svar enligt Eklund, Vår ekonomi: en introduktion till samhällsekonomin. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

Uppgift 2.4 (0–6 poäng)

Vad menas med kvantitetsteorin? Vad händer enligt den kvantitetsteorin om centralbanken ökar tillgången på pengar?

Svar enligt Eklund, Vår ekonomi: en introduktion till samhällsekonomin. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

Uppgift 2.5 (0–6 poäng)

Vad händer om expansiv finanspolitik används i en situation där det aggregerade utbudet minskar efter kostnadsökningar?

Svar enligt Eklund, Vår ekonomi: en introduktion till samhällsekonomin. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

Miljö- och livsmedelsekonomi: Urvalsprovets modellsvar 2019

DEL 1: Uppgifter i företagsekonomi (0–30 poäng)

Uppgift 1.1 (0–6 poäng)

Vad avses med halvfasta kostnader?

Svar enligt Skärvad och Olsson, Företagsekonomi 100. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

(s.237)

Halvfasta kostnader är oförändrade till en viss tillverkningsmängd varefter de stegvis ökar (3p). En ökning av kapaciteten genom maskininvestering eller anställning av personal kan vara sådana (2p). Halvfasta kostnader kan vara reversibla eller irreversibla (1p). En reversibel kostnad återgår till en lägre nivå då produktionsvolymen minskar.

Uppgift 1.2 (0–6 poäng)

Vilka problem kan uppstå från suboptimering av produktionen?

Svar enligt Skärvad och Olsson, Företagsekonomi 100. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

(s.213)

Speciellt för större företag med olika avdelningar kan ett beslut som görs för en avdelning få negativa konsekvenser för företaget som helhet även om man inom avdelningen upplever att man fattar ett bra beslut (2p.). Det som är bra för en avdelning behöver givetvis inte vara bra för företaget som helhet. Vid beslutfattandet är det viktigt att klargöra konsekvenserna så att en helhetssyn påverkar besluten (2p). Man försöker uppskatta kostnader och intäkter som beslutet kan föra med sig. Man bör beakta både mätbara och inte mätbara kostnader respektive intäkter, och man bör i kalkylen ta med både kostnader som uppkommer inom den egna avdelningen och sådana som uppkommer på andra håll i företaget (2p).

Uppgift 1.3 (0–6 poäng)

Vad omfattar en konkret personalidé?

Svar enligt Skärvad och Olsson, Företagsekonomi 100. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

(s192)

En personalidé omfattar vilka människor (ålder, kön, utbildning, erfarenheter) organisationen strävar efter att rekrytera (2p). Vilken kompetens som de rekryterade förväntas ha eller kunna utveckla. Hur personalen

införlivas i organisationen (2p). Vad organisationen erbjuder i lön arbetsvillkor, karriär och övriga belöningar. Hur personal avvecklas. Hur överensstämmelse mellan organisationens mål och medarbetarnas mål är tänkt att uppnås (2p).

Uppgift 1.4 (0–6 poäng)

Vilka slags kapitalbehov har företag?

Svar enligt Skärvad och Olsson, Företagsekonomi 100. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

(s.348) 6p

Kapitalbehov uppstår främst på grund av tidsgapet mellan utbetalningar och inbetalningar som behöver finansieras. De flesta företag har behov av tre slags kapital. **Anläggningskapital** som behövs för att starta upp ett företag (2p). **Rörelsekapital** som behövs för driften (2p). **Säkerhetskapital** som behövs som en buffert vid störningar som uppkommer (2p).

Uppgift 1.5 (0–6 poäng)

Vad är en tillräcklig räntabilitet?

Svar enligt Skärvad och Olsson, Företagsekonomi 100. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

(s.420)

Utgångspunkten för bedömning av en tillräcklig räntabilitet kan vara; räntabiliteten i förhållandet till föregående period, räntabiliteten i förhållandet till andra företag i branschen, räntabilitet i förhållandet till det aktuella konjunkturläget (3p). Räntabiliteten på det totala kapitalet bör vara så hög att företaget kan ersätta sina långivare i räntor, det egna kapitalet värdesäkras (skyddat mot inflation), ägarna erhåller en riskpremie, samt att företaget i en erforderlig utsträckning kan finansiera sin framtida tillväxt och sina framtida investeringar (3p).

DEL 2: Uppgifter i nationalekonomi (0–30 poäng)

Uppgift 2.1 (0–6 poäng)

Vad menas med alternativkostnad? Förklara både skriftligt (2p) och med en bild (2p) med produktionsmöjlighetskurva. Ge ett numeriskt exempel (2p).

Svar enligt Eklund, Vår ekonomi: en introduktion till samhällsekonomin. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

s. 28-29, Figur 2.2

”Produktionsmöjlighetskurvan illustrerar att det kostar att öka produktionen av en viss vara. Längs kurvan visas vad man måste ge upp av den andra varan. Detta kallas alternativkostnaden.”

Numeriskt exempel:

För att öka produktionen av bananer med en enhet måste man ge upp två äpplen. Två äpplen är då alternativkostnaden.

Uppgift 2.2 (0–6 poäng)

Vad händer om marknadspriset ligger över jämviktspriset? Hur hänför sig det till minimilön och vilken är effekten (enligt den klassiska definitionen) av arbetslöshet?

Svar enligt Eklund, Vår ekonomi: en introduktion till samhällsekonomin. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

Till exempel:

s. 44

Om marknadspriset ligger över jämviktspriset, vill producenterna tillverka mer varor är konsumenterna vill köpa. Då uppstår ett ”utbudsöverskott”, som pressar ned priset tillbaka till jämviktsnivån. (2p).

och s.73

Om priset på varan ligger över jämviktspriset uppstår ett utbudsöverskott. Arbetslöshet – det vill säga att antalet personer som söker jobb är större än antalet platser – betraktades därför som ett utbudsöverskott på arbetskraft, vilket i sin tur framkallats av att lönen låg över jämviktslönen. (2p). De klassiska ekonomerna menade att denna arbetslöshet är ”frivillig” eftersom det var de anställdas fackföreningar och höga löneanspråk som hindrade fler från att få jobb. (2p).

Uppgift 2.3 (0–6 poäng)

Hur härleds företags utbudskurva? Hur hänför sig den till marginalkostandkurvan och tilden rörlig styckkostnad kurva?

Svar enligt Eklund, Vår ekonomi: en introduktion till samhällsekonomin. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

Här finns en typo. ”tilden” -> ”till den”. Det har beaktats i utvärderingen så att det räcker att förklara sambandet mellan utbuds- och marginalkostnadskurvan och definiera rörligt styckkostnad kurva/eller förklara sambandet mellan utbudskurva och rörligt styckkostnad kurva.

s.56.

Företags utbudskurva härrör från marginalkostnadskurvan. (2p)

”I figur 4.1 såg vi hur marginalkostnadskurvan först faller och därefter stiger. Vi såg också hur den underifrån skär den rörliga styckkostnadskurvan och kurvan för de totala styckkostnaderna vid dessas respektive lägsta punkter. Den understa av dessa skärningspunkter anger var företagets utbudskurva börjar. (2p) Det är självklart att företagen är intresserade av att bjuda ut sin produkt om det pris de kan få ligger över den totala styckkostnaden – alltså visar marginalkostnadskurvan över styckkostnadskurvan utan tvivel vad företaget vill bjuda ut (2p).

eller

s. 57

”Företags utbudskurva är lika med den del av dess marginalkostnadskurva (4p) som ligger över den rörliga styckkostnadskurvan (2p). Så länge företaget får en intäkt per såld enhet som täcker marginalkostnaden och ger bidrag till täckandet av de fasta kostnaderna är det intresserat av att sälja.”

Uppgift 2.4 (0–6 poäng)

Vad menas med kvantitetsteorin? (3 p)Vad händer enligt den kvantitetsteorin om centralbanken ökar tillgången på pengar? (3 p)

Svar enligt Eklund, Vår ekonomi: en introduktion till samhällsekonomin. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

s. 157-158

Definitionsmässigt gäller alltid att det totala värdet av produkterna i ett land (prisnivån P gånger produktionsvolymen Q) måste vara lika stort som mängden pengar M gånger omloppshastigheten V (som visar hur många gånger varje krona i genomsnitt används på ett år). Detta samband kallas bytesekvationen.

MV=PQ

Om produktionsvolymen inte går att öka, och om omloppshastigheten är konstant, då kommer uppenbarligen en ökning av penningmängden att medföra en direkt höjning av prisnivån. (3p). Förändringar av penningmängden – kvantiteten pengar – styr alltså inflationen. Det är vad monetaristerna och den så kallade kvantitetsteorin hävdar. (3p).”

Uppgift 2.5 (0–6 poäng)

Vad händer om expansiv finanspolitik används i en situation där det aggregerade utbudet minskar efter kostnadsökningar?

Svar enligt Eklund, Vår ekonomi: en introduktion till samhällsekonomin. Fäst uppmärksamhet vid logiken i essäsvaret. Skriv endast på det linjerade området. Svar utanför svarsområdet beaktas inte.

s. 174-175. ”Tag utgångspunkt A, där ekonomin befinner sig i jämvikt vid den långsiktiga utbudskurvan. Men säg nu att företagens kostnader oväntat skjuter i höjden, till exempel för att energipriserna stiger… Prisnivån höjs, företagen drar ned sin produktion. Kapacitetsutnyttjandet faller. Sådana störningar kallas negativa utbudschocker. I figur 12.6 den aggregerade utbudskurvan skiftar inåt, till vänster.

s. 176. Låt oss ta stagflation fallet ovan; vi återvänder till figur 12.6 och tar vid där vid slutade. I detta bekymmersamma läge kan regering och riksdag försöka tackla problemen genom en aktiv stabiliseringspolitik. Ett naturlig alternativ kan vara att söka simulera den aggregerade efterfrågan. Ett är att använda finanspolitiken, det vill säga statens budget. Skatterna kan sänkas eller de offentliga utgifterna ökas. Båda åtgärderna ökar hushållens disponibla inkomster, medför högre efterfrågan på konsumtionsvaror och kommer på sikt därför att locka investeringar och nyanställningar.

Figur 12.7 Via en expansiv finanspolitik stimuleras konsumtion och investeringar. Den aggregerade efterfrågan ökar. Efterfrågakurvan skiftar ut och ekonomin rör sig från B till C. Resultatet blir högre BNP – men också högre prisnivå.

eller

s.251. ”Ett annat problem var en alltför expansiv politik som gradvis lett till allt högre inflation, inte minst i gamla industriländer som Storbritannien. Företag och fackföreningar hade vant sig vid hög inflation och byggt in den prissättning och lönekrav”.

Alltså det rätta svaret: Högre BNP (3 p) och högre prisnivå/inflation (3 p).